AGORA

1979-1/2

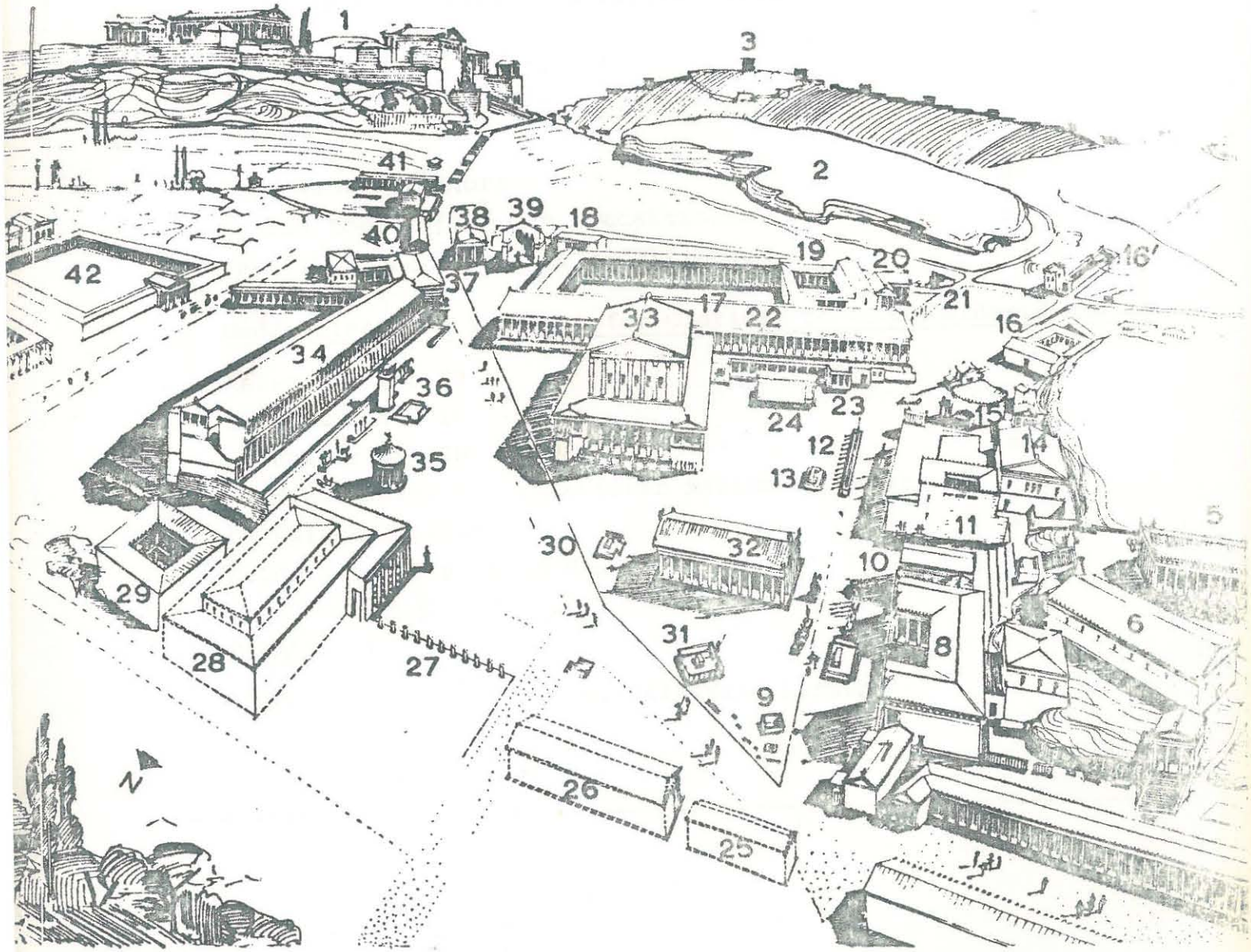

Under rubrikken *Meddelelser fra Institut for Oldtids- og Middelalderforskning* bringes dokumenter fra instituttets kollegiale organer og øvrige informationer om instituttets aktiviteter og undervisning. Disse meddelelser er underskrevet med navn ledsaget af funktion i de pågældende organer.

Alle øvrige indlæg dækker udelukkende underskriverens/underskrivernes personlige mening.

AGORA
1. årgang 1 - 2
marts 1979

Redaktion:
Simon Laursen
Søren Hindsholm
Peter Terkelsen
Giuseppe Torresin

Agora 1. årg. 1-2, marts 1979, er en umiddelbar fortsættelse af Vox Populi 7. årg. 7-8, januar 1979.

Indhold i dette nummer.

Reglement for Agora s. 2
Agoras topografi v. redaktionen s. 3
Tak til Preben v. redaktionen s. 5

Meddelelser fra Institut for Oldtids- og Middelalderforskning

Referater fra IB s. 6
Referater fra IR s. 8
Referater fra SN s. 15
Retningslinier for relationer mellem instituttet og Folkeuniversitetet s. 19
Meddelelser fra Utile Dulci s. 20

DEBAT

Rødder? v. B. Dalsgaard Larsen s. 21

Reglement for Agora

Agora er et informativt, fagligt og pædagogisk organ for fagets medarbejdere og studenter.
Redaktionen er selvsupplerende og enhver ændring i den skal godkendes af Instituttrådet.
Redaktionen er forpligtet til:

1. at sørge for offentliggørelse af instituttets kollegiale organers referater og instituttets øvrige informationer (især vedrørende undervisning).
2. i tilfælde af flere lister under og efter en valgperiode at give plads for dem alle.
3. at offentliggøre alle modtagne bidrag underskrevet af instituttets medarbejdere og studenter, såfremt disse bidrag falder inden for avisens formålsparagraf, og aktivt sørge for at debatten i avisen er bred og så alsidig som muligt, til hvilket formål der også kan bruges udefra kommende bidrag.
4. ikke at offentliggøre bidrag, der har form af klager eller protester mod organer eller enkeltpersoner, før disse klager er blevet behandlede i de kompetente organer, med mindre formanden for det pågældende organ giver sin tilladelse dertil.

Dette reglement er godkendt af Instituttrådet og vedtaget på instituttrådsmødet den 2. oktober 1978. Det kan tages op til revision efter Instituttrådets ønske.

Agoras topografi.

Med årgang 1979 markedsføres instituttets avis under navnet Agora. Aristoteles fortæller i Politikken, at thessaliske byer havde to slags agora, den ene, hvor man handlede, den anden, den fine, som kun de frie og fornemme havde adgang til for at diskutere om politik og store problemer. Men vores Agora er af ægte attisk type, eller som et forum, hvor alt skete og kunne ske lige fra politiske taler til salg af hirse med stor fornøjelse for de Theofraster eller Horatser, som gik rundt og kiggede og iagttog menneskene og tingene, ja, ikke at forglemme dyrene. Meget andet skete uden for agora, men på agora gav alt i sidste ende genlyd, og på samme måde mener vi, at en mængde andre (og vigtige!!) ting sker på instituttet, men i Agora vil de blive registreret og give genklang.

Her til højre har vi de eponyme heroer (der var ti, men to er faldet ned - plads er der stadig til dem) og på deres piedestaler er der plads til at hænge meddelelser op på album med officielle referaterfra forsamlinger, boulé og prytanier, og meddelelser om planlagt undervisning og foredrag (her til venstre ved Andronikos' horologion) - der er filologer, der mener, at endog folk, der havde tabt deres paraplyer, kunne efterlyse dem der, men vi mangler kildemateriale. Dette er én del af vores avis , og alt det, som findes i den del, skal være underskrevet af de forskellige grammateis, med titel og funktion i det pågældende organ.

Alt det, som findes i resten af avisen, udtrykker derimod kun den enkelte akademiske borgers mening eller den samlede redaktions.

Hvor skal da denne redaktion anbringes på Agora? Spørgsmålet er vanskeligt, da den endnu ikke har vist sig på Agora - men nye fund vil uden tvivl klarlægge problemerne- sikkert i hvert fald er det, at redaktionen har en opgave som agoranomoi, men ikke som en prytaneion, der bestemmer med noget, der kunne kaldes probouleusis eller auctoritas patrum, eller som taler i instituttets navn eller på dettes vegne - redaktørerne, hvadenten de optræder individuelt eller som gruppe, giver udelukkende udtryk for deres egen mening ligesom alle andre akademiske borgere ved instituttet. Vi har jo parresia, og alle kan sige deres

mening efter bedste overbevisning, men med retorikken, forstås, lidt farve på udtrykket og lidt lidenskab i den politiske debat; dette sagt for at ingen skal tro, at en Agora var og skal være et hvilket som helst TV, hvor ingen kan udtale sig om noget på nuværende tidspunkt.

Alt det, som den akademiske borger indleverer (og det forhåbentlig meget og ofte) til avisen, sammenfattes under rubrikken DEBAT, ikke nødvendigvis det bedste navn, der kan tænkes, men godt nok til at give udtryk for den uofficielle og udefinitive, ja netop dialogiske, karakter af alle disse bidrag. Her er der plads for den, der vil købe stoicisme, og den, som vil sælge astrologiske tekster, for som bekendt er der også bøger, som sælges på Agora, af Anaxagoras o.s.v.; der er plads til anmeldelser, bibliografier (lige hentet fra Hadrians bibliotek), oversættelser, kommentarer, referater fra studiekredse og øvelsesrækker, og filologiske bagateller - eufemistisk smuler, endnu mere eufemistisk sysler. Her er der plads ikke mindst for artikler om faglige problemer i forbindelse med vores eksamensordning og forslag til reformer, plads for artikler om fagets stilling på landets skoler og i kulturen som helhed: hvilket billede af oldtiden får den almindelige dansker fra de få populariseringsbøger, og hvilket billede fra de tilfældige TV-udsendelser og de dertil hørende overfladiske kommentarer? Og hvorfor forresten kun i Danmark, Agora genlyder af alt det, som i Europa og i verden har at gøre med vort fag, og det er faktisk kun lidt, som ikke har at gøre med vores fag - fra Kyros, der foragtede grækerne, fordi de havde agora'er, til Irans shah, som ville genindføre achaemenidernes kalender og fejrede deres 2500 års jubilæum - kort sagt:alt, hvad Hermes strør på menneskets vej og derpå bærer til Agora. Redaktionen erklærer altså Hermes Agoraios for sin protektor! For Hermes er ikke den dybe tavsheds gud, og Heraklit gik ikke til ham for at deponere sine få gennemtænkte læresætninger. Hermes accepterer bidrag skrevet direkte på skrivemaskine, små indlæg uden prætensioner, Agora er jo ikke Dionysos' teater eller Apollons Odeion, og Hermes venter ikke dithyramber og stiliserede stichomythier. Hermes er en tolerant gud - alt er godt, som er nyttigt, og som ikke lader instituttet sove.

Red.

Tak til Preben.

Redaktionen har nu endegyldigt mistet kontinuiteten til avisens pionerer. Fra første nummer af avisen har Preben Steen Sørensen optrådt i redaktionskollegiet, og skal vi mindes de første numre, var det sammen med Erik Bøegh, Susanne Høeg og Ole Smith. Dengang havde avisen endnu intet navn, havde færre meddelelser, men var fyldt med gode forslag og intensioner, som kun til dels er blevet indfriet. Preben har i alle disse år søgt at tage disse løfter alvorligt og har opfordret alle til at bruge avisens muligheder til faglig debat, anmeldelser, bibliografier , specialereferater o.s.v.. Selv har Preben ikke mindst beskæftiget sig med et problem, som allerede fra de første numre af Vox Populi så ud til at være - og blev - alvorligt: uddannelse af latinlærere til folkeskolen, pædagogiske problemer med latinundervisning i seminarium og folkeskole og forholdet mellem indhold og sprog i latinundervisningen. Ikke mindst på den baggrund har han bidraget til at stimulere debatten ved instituttet, som har taget disse problemer op, til dels desværre for sent,hvis vi ser på disse dages triste perspektiver; dog ligger ansvaret for afskaffelsen af latin hos bestemte politikere og partier, som har været så fanatiske latinfjender, at de endog er gået imod flertallet blandt dem, der har taget stilling til problemet. Men beslutningen er blevet lettet af, at fornyelsen i faget ikke endnu havde opnået det omfang og den soliditet, der var ønskelig, men Preben og instituttet kan roligt hævde at have gjort sit.

Med sidste nummer af årgang 1978 af avisen, som samtidig var sidste nummer, hvor avisen hed Vox Populi, er PSS udtrådt af redaktionen og er blevet færdig med sine klassiske studier. Redaktionen skal takke ham for hans mangeårige indsats og naturligvis udtrykke forventning om, at vi får flere indlæg fra ham.

Red.

AARHUS UNIVERSITET
Institut for Oldtids- og
Middelalderforskning

IB-1979-1.1

Den 8. februar 1979

Referat af institutbestyrelsesmøde mandag den 5.februar

Til stede: Otto Steen Due, Holger Friis Johansen, Ole Thomsen, Dorthe Søndergaard, Hans Gregersen, Simon Laursen.

1. Konstituering
Ved konstitueringen valgtes HFJ til stedfortræder. Til fast referent valgtes SL.
Attestationsretten tildeltes bestyreren, stedfortræderen og DS, for så vidt angår annuumskontoen.

2. Meddelelser.
1. På kopi af Ole Smiths fratrædelseserklæring af 21-12-79 fremsendt til instituttet til udtalelse 9-1-79 har bestyreren 1-2-79 svaret, at Ole Smiths fratræden tages til efterretning, og at man går ud fra, at stillingen med henblik på genbesættelse sættes ind på den plads i "ventekøen", der tilkommer den som faktisk ubesat fra 1-3-78.

3. Planlægning af behandling af betænkning fra Du Cange-udvalget.
HFJ forelagde udvalgets ved et af bestyreren beklaget uheld ikke omdelte betænkning. Udvalget havde måttet opgive tanken om at få institutter til at skrive under på indstilling til forskningsrådet og havde i stedet søgt personlig tilslutning flere steder, idet udvalget dog udtrykte det håb, at fortrinsvis institutter ville underskrive. Aftalerne med Peter Terkelsen er løse og kan ændres. HFJ mente, at betænkningen i det store og hele kunne danne basis for indstilling til forskningsrådet.
I den efterfølgende debat fremhævede OT under indtryk af faren for insularitet det ønskelige i en oversættelse til et europæisk hovedsprog, hvilket udvalget havde anset for unødvendigt. OT mente, at forskningsrådet ville stille sig forstående over for et sådant ønske. Hertil svarede HFJ, at brugerne af ordbogen næppe havde brug for oversættelse. OSD understregede, at idealet måtte være trykning, og at værket således måtte redigeres med trykning for øje. HFJ omtalte muligheden af at indhente separat bevilling til renskrift af forskningsrådet.

4. Mødeplan.
IB mødes hver mandag på et af bestyreren gang for gang fastlagt tidspunkt. IR holder møde 19-2-79 med bl.a. behandling af Du Cange-udvalgets betænkning, en fremlæggelse af fakultetsrådets behandling af redegørelsen til det faglige landsudvalg og behandling heraf, samt muligvis forskningssemesterturnusordningsfornyelse på dagsordenen.

5. De re publica.
Punktet måtte udsættes en uge.

6. Evt.
Det besluttedes at anmode Ole Jastrup om at træde ind som lærermedlem i kantinebrugerudvalget. Det henstilledes til studenterne at designere en kandidat for studenterside.
På OT's forespørgsel om, hvorledes han burde forholde sig med hensyn til anmodning om redegørelse for de beløb, der er bevilget for sommerekskursionen til Italien, vedtoges det i første omgang ad administrativ vej at spørge fakultetsadministrationen om procedure ved tildeling af sådanne beløb, hvorefter sagen i overensstemmelse med svarets karakter og indhold tages op til fornyet overvejelse. OT fandt dette tilfredsstillende.

Simon Laursen

AARHUS UNIVERSITET
Institut for Oldtids- og
Middelalderforskning

IB-1979-2.1

Referat af institutbestyrelsesmøde mandag den 12.februar

Til stede: Otto Steen Due, Holger Friis Johansen, Ole Thomsen, Dorthe Søndergaard, Hans Gregersen, Simon Laursen

Der forelå ingen dagsorden.

1. Godkendelse af IB-referat fra mødet 5.februar:
I pkt.2 ændredes "21/12-79" til "21/12-78".
I pkt.3 blev på HFJ's anmodning sætningen i 2.afsn. "Hertil svarede HFJ, at brugerne næppe havde brug for oversættelse" fjernet. Desuden ændres i slutningen af punktet "af forskningsrådet" til "fra forskningsrådet".

2. Meddelelser fra bestyreren.
1. Instituttet har modtaget kopi af rektorkollegiets svar af 4/2-79 på Folketingets ombudsmands foreslåede gennemførelse af kvantitativ forskningskontrol, med følge skrivelse af 5/2-79.
2. Instituttet har modtaget skrivelse af 7/2-79 fra Slavisk Institut, hvori det meddeles, at en fælles skrivemaskine er slidt op uden mulighed for reparation.
3. Instituttet har modtaget kopi af universitetets afskedsbevilling af 7/2-79 til Ole Langwitz Smith
4. Instituttet har modtaget skrivelse af 6/2-79 fra universitetet vedr. deadlines til Magisterbladet og til Juristen og Økonomen.
5. Instituttet har modtaget skrivelse af 2/2-79 fra det teologiske SN om medlem til fællesudvalget for græsk for perioden 1/2-79 til 31/1-80. Uden debat genindstillede IB OT.
6. Instituttet har modtaget skrivelse af 2/2 fra det teologiske SN om medlem til fællesudvalget for latin for perioden 1/2-79 til 31/2-80. Uden debat genindstillede IB OT.
7. Instituttet har modtaget brev af 4/2 fra Steen Rønnow med indstilling af redaktion bestående af Søren Hindsholm, Simon Laursen, Steen Rønnow, Peter Terkelsen og Giuseppe Torresin til Agora, og med en anmodning om en formel legalisering af IR's beslutning af 11/5-78 vedr. referater. Begge punkter blev besluttet optaget på IR-mødet 19/2-79, idet IB indstillede til bestyreren at udarbejde forslag til ændring af forretningsordenen.
8. På skrivelse af 30/1 fra universitetet vedr. revision af institutbibliotekernes bogbestande har bestyreren svaret, at OM som tidligere år ønsker revision foretaget af statsbiblioteket gennem studerende medhjælpere, ansat af dette, men på indstilling fra OM.
9. Instituttet har modtaget kopi af spørgsmål af 25/1 i Folketinget stillet af Børge Halvgaard (Frp.) til Undervisningsministeren vedr. visse tværfaglige kurser arrangeret af det centrale SN ved Århus.Univ. med universitetets svarskrivelse af 26/1-79.

3. Tilrettelæggelse af dagsorden til IR-mødet 19/2-79.
Det vedtoges foruden standardpunkterne at optage behandling af duCange-udvalgets betænkning; referaternes form (jvf. ovenfor pkt.2,7); forskningssemesterturnusordningsfornyelse, hvortil bestyreren ville udarbejde bilag; samt fordeling af administrative hverv. OT gjorde opmærksom på, at han agter at redegøre for fakultetsrådets behandling af indstillingen til Det Faglige Landsudvalg.

Simon Laursen

AARHUS UNIVERSITET
Institut for Oldtids- og
Middelalderforskning

IR-1978-10.1

12.12.1978.

Referat af institutrådsmøde mandag den 4. december.

Til stede: P.O. Jastrup (fung. bestyrer), Hanne Paikjær, Dorthe Søndergaard, Giuseppe Torresin, Erik Ostenfeld, Holger Friis Johansen, Bodil Due, Otto Steen Due, Bent Dalsgaard Larsen, Preben Steen Sørensen, Finn Lyngholm Christensen (til kl. 12.10), Peter Fink, Marianne Wolff, Hanne Dittmer, Simon Laursen, Steen Rønnow.

Fraværende med afbud: Ole Thomsen, Erik Hjortshøj, Henrik Melchiorsen.

ad 1 Valg af referent.

Steen Rønnow blev valgt.

ad 2 Godkendelse af dagsorden.

Som nye punkter tilføjedes:
11. Navngivning af institutavis.
12. Drøftelse af Udkast til censorbekendtgørelse.
13. Evt.
Således ændret blev dagsordenen godkendt.

ad 3 Godkendelse af referat af IR-mødet den 20. november.

ad 8 de sidste to afsnit på side 2 ændredes til:
På baggrund af Torresins betænkeligheder lovede Holger Friis Johansen at undersøge reglerne om valg af stedfortræder nøjere.
ad 8 side 3 andet afsnit ændredes andet punktum til:
"idet han fortsat foretrak det oprindelige forslag og ønskede at opfatte bestyrelsen som et forretningsudvalg. Desuden måtte han insistere på 1) at tanken om politisk-ideologisk repræsentation i bestyrelsen må afvises, og 2) ..."
i det følgende erstattedes ordet "beskyttes" med ordet "betragtes" og ordet "absolut" med ordet "principielt".
Således ændret blev referatet godkendt.

ad 4 Meddelelser fra bestyreren.

a) Ostenfeld er tilrettelægger og medlem af Folkeuniversitetets programudvalg.
b) Under 28. november har instituttet ansøgt om midler til anskaffelse af tidsskriftet Der altsprachliche Unterricht.
c) Instituttet har ansøgt husudvalget om solbeskyttelse af vinduerne i sydgavlen og en opslagstavle.
d) Under 28. november har instituttet modtaget bevilling til undervisningsassistance for forårssemestret af omfang som indeværende semester.
e) Instituttet har til orientering modtaget svar fra Institut for Klassisk Filologi, KU, på indstillingen fra Det faglige Landsudvalg.

Meddelelserne ligger til gennemsyn på sekretariatet.

ad 5 Meddelelser fra studienævnet.

Bodil Due orienterede kort om mødet om Oldtidskundskab i København den 29. november og fortalte, at der var berammet et nyt møde til den 2. januar.

Det nyvalgte studienævn havde holdt konstituerende møde, hvor Bodil Due var valgt til formand og Steen Rønnow til næstformand.
Nævnet havde desuden vedtaget - af hensyn til kompensation for administrativt arbejde - at opfordre det nyvalgte IR til at konstituere sig snarest muligt.
Bestyreren berammede det konstituerende møde til fredag den 8. december kl. 10.00 prc.

ad 6 Meddelelser fra fakultetet.

Udgik p.gr.a. Ole Thomsens fravær.

ad 7 Valgprocedure ved valg af stedfortræder for bestyreren.

Holger Friis Johansen refererede et mundtligt responsum fra Vesterdal: Begrebet 'stedfortræder' optræder hverken i Styrelsesloven eller Statut for Aarhus Universitet, men findes først i Standardforretningsordenen for institutter. I dennes § 2, stk.5 fastsættes det, at stedfortræderen - såfremt institutrådet er forpligtiget til eller ønsker at vælge stedfortræder - vælges umiddelbart efter bestyreren.
Denne paragraf kan dog næppe bringes i anvendelse, hvor der vælges en bestyrelse, da der i § 4, stk. 1 udelukkende skelnes mellem bestyrer og bestyrelse. En evt. stedfortræder vil følgelig kunne vælges enten af institutrådet eller af institutbestyrelsen.
På baggrund af denne redegørelse forudskikkede Otto Steen Due et forslag om slettelse af Supplering til Standardforretningsordenens § 4, stk. 1.
Giuseppe Torresin mente at valgproceduren skulle fastlægges nøje; Holger Friis Johansen tilsluttede sig dette, idet han mente, at Institutrådet måtte være det rette forum.
Otto Steen Due og Bodil Due tilsluttede sig dette.
Preben Steen Sørensen mente derimod, at man ikke burde vedtage noget, før man kendte bestyrelsens størrelse.

ad 8 2. behandling af forslag om bestyrelsens størrelse.

Bestyreren bad medlemmerne udtale sig påny.
Hanne Paikjær bifaldt forslaget.
Dorthe Søndergaard syntes umiddelbart om forslaget, men ville først tage endelig stilling ved debattens slutning.
Preben Steen Sørensen understregede, at hovedproblemet var Institutbestyrelsens arbejde, men påpegede dog at TAP-gruppen ville vinde indflydelse på studentergruppens bekostning. Det - muligvis - dårlige samarbejde i IB skyldtes en reel uenighed, ikke for stort medlemstal. Argumenter, der tog udgangspunkt i lærernes arbejdsbyrde og studenternes repræsentation afviste han som ugyldige.
Giuseppe Torresin fremhævede, at repræsentativiteten var ham mere magtpåliggende end antallet af medlemmer. Desuden var det positivt, at et forholdstalsvalg erstattedes af aftalevalg, og at også et medlemstal på 6 kunne give en tilfredsstillende cirkulation af hvervene blandt instituttets medarbejdere.
Finn Lyngholm Christensen meldte sig som modstander af forslaget, da han mente, at det ville hindre, at alle meninger kunne repræsenteres i Institutbestyrelsen. Desuden var den stadige ændring ikke god.
Peter Fink fastholdt sin modstand med den begrundelse, at enhver nedskæring - sålænge bestyrelsen ikke var paritetisk - ville ske på studenternes bekostning.
Erik Ostenfeld beklagede indledningsvis sit fravær på sidste møde. Han fremhævede stærkt, at sammenhængene mellem arbejdsbyrde og hhv. arbejdsgang og medlemsantal burde være undersøgt før antallet blev fastsat; ellers ville en ændring være formålsløs. Skønt han forstod studenternes betænkeligheder, mente han at 6 var et acceptabelt antal. Iøvrigt ville en bestyrelse med repræsentanter for alle fløje sikre bedre mødeoplæg og roligere mødeforløb. Afslutningsvis fremhævede han atter, at han savnede en diskussion af hele meningen med bestyrelsen.
Holger Friis Johansen mente ikke, at IB's arbejdsbyrde og aktivitet burde være afhængigt af medlemsantallet. Desuden havde uenighederne ikke været udtryk for existensen af forskellige fløje, men været af personlig art.
Bodil Due mente ikke, at IB burde være bemyndiget til at træffe beslutninger, og protesterede ligeledes overfor tanken om forskellige fløje.

Otto Steen Due beskrev IB's optimale arbejdsfelt, der var mere vidtspændende end et forretningsudvalgs, nemlig: 1) at ekspedere rutine- og hastesager, 2) på kortere sigt at planlægge møder, og 3) at planlægge Instituttets politik på længere sigt. Specielt hvad angik det sidste punkt ville en nedskæring lette arbejdet, da man med et mindre medlemstal lettere kunne afholde møder kontinuerligt. Imidlertid måtte alle sager, der skønnedes at være væsentlige eller at ville vække uenighed i IR, behandles dér. Af disse grunde tilsluttede han sig forslaget.
Marianne Wolff meldte sig som modstander, da hun ikke anså nedskæring af medlemstallet for hensigtsmæssig, specielt, da den ville reducere studenternes indflydelse.
Hanne Dittmer meddelte, at hun ville undlade at stemme.
Steen Rønnow ønskede ikke at udtale sig.
Simon Laursen ønskede heller ikke at udtale sig og krævede hemmelig afstemning.
Bent Dalsgaard Larsen fandt ændringen fra 8 til 6 en forbedring og en delvis imødekommelse af det oprindelige forslags hovedanliggende. Det afklarede efter hans opfattelse ikke det rejste spørgsmål vedrørende "politisk-ideologisk repræsentation" i bestyrelsen. Han gjorde rede for sin opfattelse og ønskede sin redegørelse fremsendt til rektoratet sammen med referatet. Udover denne skriftlige redegørelse ønskede han at protestere mod Holger Friis Johansens udtalelse om personlige konflikter. Han anså denne bemærkning for uretfærdig over for såvel Torresin som ham selv, idet han henviste til, at der i divergenserne lå de reelle og principielle spørgsmål, der diskuteres på universiteterne rundt om i verden. Divergenser på sådanne områder var ikke nogen hindring for personlig og gensidig respekt eller for det nødvendige samarbejde på instituttet. Han fandt, at Torresin og han dokumenterede dette samarbejde i den daglige praksis.
Poul Ole Jastrup tilsluttede sig ændringsforslaget.
På dette tidspunkt suspenderedes mødet 10 min.
Erik Ostenfeld erklærede sig enig i Bent Dalsgaard Larsens betragtninger, men betonede, at heller ikke det af ham stillede forslag røbede noget om bestyrelsens beføjelser, der burde klarlægges.
Giuseppe Torresin bemærkede til Otto Steen Due, at planlægningen på længere sigt (Instituttets politik) måtte afhænge af diskussioner i IR, men udøves af IB. Diskussionen drejede sig ikke om "politisk-ideologisk-religiøse" aspekter, men overvejende om uenighed om Instituttets funktion i universitetet og samfundet.
Holger Friis Johansen understregede overfor Erik Ostenfeld m.fl., at han ikke ønskede nogen ændring i IB's magt, men at IB burde strukturere indkommende forslag. Dette ville lettes med en mindre bestyrelse.
Bestyreren lukkede talerlisten her, hvorefter Hanne Paikjær og Finn Lyngholm Christensen valgtes til stemmetællere.
Forslaget blev vedtaget med
7 ja-stemmer,
5 nej-stemmer medens
4 undlod at stemme.
Holger Friis Johansen gjorde herefter opmærksom på, at IR ikke for tiden havde nogen gyldig bestemmelse om valg af stedfortræder. IR var derfor frit stillet på kort sigt, men måtte indstille sig på at fastlægge en procedure på længere sigt.

ad 9 Vedr. gyldigheden af IR-beslutning af 11/5 om referater.

Efter en kortere debat om, hvorvidt beslutningen havde status som fortolkning af eller supplering til Standardforretningsordenen, tog Instituttrådet P.O. Jastrups stilling til efterretning, men opfordrede referenten til at følge den hidtidige praksis.

Steen Rønnow, der mente, at de i forretningsordenen krævede referater var uanvendelige for studenterrepræsentanter, der ikke selv havde deltaget i møderne, bebudede et formelt forslag med indhold som den tidligere IR-beslutning.

ad 10 Udpegning af lærerdeltagere i Italiensekskursionen 1979.

Efter en kort rundspørge blandt lærerne med negativt resultat erklærede Giuseppe Torresin sig villig til at deltage i ekskursionen. Efter en kort orientering om reglerne for lærerdeltagelse i ekskursioner opfordrede han de øvrige lærere til at yde kollegial hjælp ved planlægningen og forberedelsen.
Opfordringen vandt almindelig tilslutning.
Desuden vedtoges det at opfordre specielt Ole Thomsen og Holger Friis Johansen til at tage deres afslag op til fornyet overvejelse.

ad 11 Navngivning af institutavis.

Udsattes p.gr.a. tidsnød.

ad 12 Drøftelse af Udkast til censorbekendtgørelse.

Giuseppe Torresin orienterede kortfattet om det nye udkast, der ikke var væsensforskelligt fra det i juni 77 forelagte, hvor IR ikke havde haft léjlighed til at udtale sig. Institutrådet besluttede derefter at bemyndige Institutbestyrelsen til - i samarbejde med studienævnet - at udarbejde et svar.

ad 13 Evt.

Intet.

Steen Rønnow
referent.

INSTITUT FOR
OLDTIDS- OG MIDDELALDERFORSKNING

IR-1978-11.1

Den 11.december 1978

Referat af konstituerende møde i IR, den 8.december

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Poul Ole Jastrup, Ole Thomsen, Bent Dalsgaard Larsen, Bodil Due, Holger Friis Johansen, Erik Ostenfeld, Giuseppe Torresin, Hanne Paikjær, Dorthe Søndergaard, Ulla Jelsgaard, Søren Sørensen, Hans Gregersen, Simon Laursen, Steen Rønnow.

Fraværende med afbud: Erik Hjortshøj, Søren Hindsholm

Fraværende uden afbud: Finn Lyngholm Christensen

ad 1 Godkendelse af dagsorden
Bestyreren meddelte indledningsvis, at det var meddelt fakultetet, at Instituttets vedtægter er blevet ændret, samt at valget - med forbehold af fakultetets godkendelse - ville finde sted iht. de ændrede vedtægter.

Efter forslag fra Torresin og Friis Johansen vedtoges det at drøfte valget af stedfortræder før de øvrige punkter.

Således ændret blev dagsordenen godkendt.

Under dette punkt valgtes tillige Steen Rønnow til referent.

ad 2 Drøftelse af, hvorvidt stedfortræderen skal vælges af IR blandt de valgte bestyrelsesmedlemmer eller af bestyrelsen på et konstituerende møde deri.
Bestyreren foreslog, at valget af stedfortræder fandt sted i IR.

Torresin gjorde opmærksom på, at stedfortræderen måtte kunne indtræde øjeblikkelig i bestyrerens fravær. Stedfortræderens arbejdsopgaver burde være afhængige af en intern arbejdsfordeling i bestyrelse, og valget burde derfor finde sted dér. Han ville dog ikke modsætte sig, at valget fandt sted i IR.

Bodil Due og Friis Johansen tilsluttede sig dette med visse forbehold.

Bestyreren trak sit oprindelige forslag tilbage, idet også han tilsluttede sig Torresin.

Jastrup gjorde opmærksom på, at den sidste lærer måtte indtræde som 2.stedfortræder.

Friis Johansen fremhævede, at forretningsordenen kun krævede at vedkommende var heltidsansat. Også et medlem af TAP-gruppen kunne opfylde dette krav.

Bestyreren tilsluttede sig en nyvurdering af bestyrelsesarbejdet og konkluderede, at stedfortræderen skulle vælges af IB på et konstituerende møde i denne.

ad 3 Valg af Institutbestyrer.
Ole Thomsen foreslog Otto Steen Due, der erklærede sig villig.
Erik Ostenfeld foreslog Friis Johansen, der ikke ønskede at opstille.
Torresin ønskede, at Due redegjorde for sin opfattelse af bestyrelsen og bestyrerhvervet.
Due henviste til sin redegørelse på det seneste IR-møde.

Ostenfeld opfordrede atter Friis Johansen til at opstille. Han begrundede sin opfordring med sin tiltro til dennes evne til at løse vanskeligheder af den art, der var opstået i det seneste år. På baggrund af en kritik af Dues udførelse af hvervet og den betragtning, at hvervene måtte gå på omgang, anså han et skifte for ønskeligt.

Ole Thomsen begrundede sit forslag med sit kendskab til bestyrerens administrative evner og erfaring. Iøvrigt burde bestyreren ikke alene stå til ansvar for det sidste år.

Dorthe Søndergaard udtrykte TAP-gruppens støtte til bestyreren.

Friis Johansen tilkendegav en behersket tilslutning til Erik Ostenfelds betænkeligheder, men mente ikke, at han - eller nogen anden - ville have klaret hvervet væsentligt bedre. Af arbejdsmæssige grunde ønskede han ikke at modtage valg.

Bestyreren besvarede den af Erik Ostenfeld fremsatte kritik og krævede derefter en hemmelig, vejledende afstemning, der fik følgende udfald:

9 stemte for, medens
6 undlod at stemme.

Bestyreren blev således genvalgt.

ad 4 Valg af bestyrelse udover institutbestyrer.
Bestyreren fremhævede og begrundede ønskeligheden af, at fakultetsrepræsentanten havde sæde i bestyrelsen, hvorfor han foreslog Ole Thomsen.

Ole Thomsen ville gerne modtage valg, men frabad sig at optræde som fast referent.

Bestyreren oplyste, at Hjortshøj ikke ønskede genvalg og opfordrede de øvrige medlemmer af den afgående bestyrelse til at udtale sig.

Poul Ole Jastrup, Erik Ostenfeld og Steen Rønnow ønskede ikke at modtage genvalg.

Hanne Paikjær foreslog Dorthe Søndergaard, der havde erklæret sig villig til at modtage genvalg, og Simon Laursen.

Simon Laursen erklærede sig villig og foreslog desuden Hans Gregersen,der også erklærede sig villig.

Bestyreren foreslog Friis Johansen, der erklærede sig villig.

Da der ikke blev fremsat flere forslag, konstaterede bestyreren, at følgende var blevet valgt:

Ole Thomsen, Holger Friis Johansen, Dorthe Søndergaard, Simon Laursen og Hans Gregersen.

ad 5 Eventuelt valg af stedfortræder
Bortfaldt p.gr.a. den under pkt.2 trufne beslutning.

Steen Rønnow

referent

AARHUS UNIVERSITET
Institut for Oldtids-
og middelalderforskning

IR-1978-12.1

Referat af ekstraordinært møde i instituttrådet fredag den 8.december 1978.

Til stede: Otto Steen Due, Bent Dalsgaard Larsen, Erik Ostenfeld, Bodil Due, Holger Friis Johansen, Giuseppe Torresin, Ole Thomsen, Poul Ole Jastrup, Dorthe Søndergaard, Hanne Paikjær, Peter Fink, Preben Steen Sørensen, Steen Rønnow, Simon Laursen, Marianne Wolff, Hanne Dittmer,

Fraværende med afbud: Finn Lyngholm, Erik Pihlkjær Hjortshøj

På forslag af Peter Fink og Steen Rønnow sattes til afstemning, hvorvidt IR fandt det nødvendigt at give institutavisen nyt navn. For stemte:9, imod stemte:5, mens 2 tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod. Derefter vedtoges det uden afstemning, at institutavisen med årgang 79 skal hedde:

AGORA

O. Jastrup

AARHUS UNIVERSITET
Studienævnet for de
klassisk-filologiske fag

Den 7. december 1978.

Referat af konstituerende studienævnsmøde den 1. december 1978.

Til stede: Bodil Due, Erik Ostenfeld, Giuseppe Torresin, Hanne Dittmer, Simon Laursen, Steen Rönnow.

ad 1 Godkendelse af dagsorden.

Dagsordenen godkendtes.

ad 2 Valg af formand.

Bodil Due valgtes.

ad 3 Valg af næstformand.

Steen Rönnow valgtes.

ad 4 Valg af repræsentanter til FSN.

Simon Laursen og Giuseppe Torresin valgtes.

ad 5 Konstituering af udvalg.

Oldtidskundskabsudvalg.

Det vedtoges at forlænge det siddende udvalgs mandat, således at Giuseppe Torresin, Bodil Due, Peter Terkelsen og Hanne Dittmer fortsætter arbejdet.
Desuden vedtoges det at opfordre Peter Terkelsen og Holger Friis Johansen til at deltage i mødet den 2. januar i København.

Filosofiudvalget.

Det besluttedes at supplere det siddende udvalg, Giuseppe Torresin og Steen Rönnow, med Erik Ostenfeld.

UT (undervisningens tilrettelæggelse).

Giuseppe Torresin og Simon Laursen valgtes.

Udvalg til gennemdrøftelse af studieforløb og eksamensordninger (TC/The-clubben).

Erik Ostenfeld, Giuseppe Torresin, Hanne Dittmer og Simon Laursen valgtes.

ad 6 Evt.

Det vedtoges - af hensyn til kompensation for administrativt arbejde - at opfordre det nyvalgte institutråd til snarest muligt at konstituere sig.

Steen Rönnow
næstformand.

AARHUS UNIVERSITET
Studienævnet for de
klassisk-filologiske fag

SN-12.1.-1978.

Den 3. januar 1979.

Referat af studienævnsmøde den 21.12.1978 kl. 10.15.

Til stede: Peter Terkelsen, Hanne Dittmer, Steen Rønnow, Peter Fink, Giuseppe Torresin, Bodil Due, Otto Steen Due, Poul Ole Jastrup.

I. Godkendelse af dagsorden.

Efter indføjelse af nyt pkt. 4: Meddelelser fra FSN godkendtes dagsordenen.

II Godkendelse af referater fra møderne d. 27/11 og d. 18/12.

Referaterne blev godkendt.

III Meddelelser fra formanden.

a. Telefonisk godkendelse af eksamensordningen.
b. En ekstra bevilling på 8 undervisningsassistenttimer. Allan Lund blev ansat.
c. Retningslinier vedrørende ydelse til gæsteforelæsere.
d. Meddelelse om valg til SN.
e. Meddelelse om regnskabsaflæggelse i forbindelse med finansårets afslutning.
f. Meddelelse om 58 timers undervisningsassistance i foråret (til Indisk).
g. Henvendelse fra Stipendienævnet om strejkerne og deres virkning.
h. Meddelelse om emnerammer for tværfag og opfordring til nedsættelse af arbejdsgrupper. Desuden opslag om enkelttværfag med frist 15. dec.
i. Referater fra Odense og referater fra København.
j. Meddelelse om at HFJ og PT på SNs vegne ville deltage i møde i København d. 2. januar om oldtidskundskab afholdt af Klassikerforeningen.
k. Meddelelse om tildeling af 25.000 kr. til ekskursionskontoen plus det ansøgte beløb til lederne.
Man vedtog at bede Ole Thomsen undersøge begrundelse for nedslaget nærmere.

IV Meddelelser fra FSN.

GT og SR orienterede om tværfagsordningen og de vedtagne emnerammer. Der var i SN enighed om det ønskelige i at deltage i en eller flere arbejdsgrupper, men med den korte frist kunne det rent praktisk nok først finde sted i næste omgang. Man vedtog at anbefale det nye studienævn at nedsætte et udvalg til at følge udviklingen og søge at formidle kontakt til en eller flere arbejdsgrupper.

V Drøftelse af næste semesters undervisning.

Man vedtog på baggrund af den reducerede undervisningskapacitet under hensyn til kompensationsproblematikken at udsætte gennemgangen af Ovid og lade deltagerne i propædeutisk poesi, græsk, fortsætte i forårssemestret dels med vejledningstimer hos BD dels med deltagelse i GTs Homergennemgang. Det foreslåede tværfag med arkæologerne udsættes til Kr. Jeppesens tilbagekomst. I stedet indførtes med 2 ugt. timer ekskursionsforberedelse for deltagerne i Italiensekskursionen.

VI Evt.

Intet.

Bodil Due

AARHUS UNIVERSITET
Studienævnet for de klassisk-filologiske fag.

SN-1979-1.1.

Referat af studienævnsmøde onsdag den 30. januar 1979.

Til stede: Peter Terkelsen, Hanne Dittmer, Steen Rønnow, Peter Fink, Bodil Due, Otto Steen Due, Poul Ole Jastrup, Giuseppe Torresin.

Indbudt til pkt. 5: Holger Friis Johansen.

1. Godkendelse af dagsordenen.
Formanden foreslog pkt. 5 rykket frem før de øvrige punkter, og således ændret godkendtes dagsordenen.

2. Godkendelse af referat fra mødet den 21. december.
Referatet godkendtes.

3. Meddelelser fra formanden.
Ingen.

4. Udarbejdelse af udtalelse vedr. høring om kompetencefordeling i dispensationssager om optagelse på de højere læreanstalter.

Studienævnet vedtog at svare, at man betragter fakultetsstudienævnene som de organer, der oplagt må have kompetencen. Der forudsættes naturligvis høring af de faglige studienævn.

5. Orientering om møder vedr. oldtidskundskabsuddannelsen.
Peter Terkelsen og H. Friis Johansen orienterede om to møder afholdt af Klassikerforeningen i København d. 2.1. og i Odense d. 30.1. På mødet i København havde man nedsat en gruppe med det formål at opstille de krav man måtte stille til en oldtidskundskabslærer i form af en bifagsramme med differentieringsmuligheder. Gruppen består af Finn Jorsal (formand) og Erik Worm fra Klassikerforeningen, Peter Terkelsen og H. Friis Johansen fra Aarhus Universitet, J. Pinborg og K.G. Rasmussen fra København og Jacob Isager og Karen Agerbæk fra Odense.

På mødet i Odense forelå 4 skitser plus den af Odense for 1 år siden forelagte eksamensordning. Forslagene faldt i 2 grupper, hvoraf den ene ud over sin kerne havde flere tilvalgsmuligheder, den anden én. Forhandlingen foregik i en udmærket og seriøs atmosfære, og man aftalte et nyt møde d. 27.2. i Århus, hvortil Peter Terkelsen og H. Friis Johansen nærmere skulle uddybe de to modeller. Man skulle også drøfte fagets perspektivering nærmere. Allerede efter dette møde håbede man at kunne vende tilbage med konkrete resultater.

Referater fra møderne ville blive tilstillet studinævnene.

6. Drøftelse af årets studienævnsarbejde.
Formanden gav en gennemgang og vurdering af årets arbejde, hvor de vigtigste sager havde været oldtidskundskabssagen og filosofispørgsmålet. I begge disse sager var man kommet langt, mens man i andre sager, samt i visse udvalg med beklagelse måtte konstatere en vis stagnation.

Otto Steen Due bekklagde specielt den skæbne udvalget til undersøgelse og drøftelse af studieordningerne havde fået, en skæbne der fik ham til at forlade studienævnet med en vis skuffelse. G. Torresin mente derimod at udvalget havde arbejdet og ville kunne fortsætte i det nye studienævn. Bodil Due mente at også den nye praksis med tilrettelæggelse af undervisningen for et år ad gangen burde nævnes. Formanden stillede i udsigt at udvalget til udarbejdelse af ny studievejledning ville færdiggøre arbejdet, hvis det ønskedes, og Bodil Due sagde at hun bestemt mente at det nye studienævn ville ønske dette.
Til slut takkede Peter Terkelsen for godt samarbejde i det forløbne år.

7. Evt.
Intet.

NB: Bemærkninger til referatet bedes indsendt til SN inden den 12.2.

Bodil Due

AARHUS UNIVERSITET
Studienævnet for de klassisk-filologiske fag. SN-1979-2.1

Referat af studienævnsmøde mandag den 12.februar 1979

Til stede: Bodil Due (formand), Erik Ostenfeld, Giuseppe Torresin, Hanne Dittmer, Simon Laursen, Steen Rønnow.

ad 1: Godkendelse af dagsorden
Dagsordenen godkendtes

ad 2: Godkendelse af referat fra mødet den 1.dec. 1978.
Referatet godkendtes

ad 3: Meddelelser fra formanden
a. Valgresultatet indberettet
b. Forespørgsel om godskrivning af tværfag besvaret.
c. Formandskabet træffes i denne periode tirsdag kl.15-16 på Bodil Dues kontor

ad 4: Meddelelser fra FSN
Ingen

ad 5: Planlægning af SN's arbejde i det kommende år.
a. Vedrørende planer om et bifag i Oldtidskundskab vedtoges det at afvente resultatet fra Klassikerforeningens arbejdsgruppe (jvf. referat af mødet den 30.januar ad 5).
b. Vedrørende filosofiordning refererede GT den aftalte procedure og skitserede det forslag, udvalget vil forelægge på et fællesmøde, som man vedtog at afholde mandag den 26.februar kl.10.15.
c. Det vedtoges at lade EO bestyre en idé-bank for tværfagsprojekter med forbindelse til de klassisk-filologiske fag.
d. Formanden påtog sig at undersøge fristerne for UT's arbejde og anmodede om forslag for næste semesters undervisning til mødet den 5.marts.
e. TC - Udvalget til gennemdrøftelse af studieforløb og eksamensordninger aftalte at mødes den 28.2 kl.15.
f. GT meddelte, at den nye studievejledning vil foreligge i udkast i løbet af senestret.

ad 6 Semestrets start.
P.gr.a. GT's og OT's aflysninger i den første uge vedtoges det at tage punktet op på næste møde. Bortset fra EO's undervisning i Førsokratikerne havde alle øvrige forløb opnået tilfredsstillende tilslutning.

ad 7: Mødeplan for det kommende semester
Den af formandskabet foreslåede mødeplan vedtoges:
5/3, 26/3, 9/4, 7/5, 28/5 og 18/6 - alle dage kl.10.15.

ad 8: Evt.
Intet

Steen Rønnow
næstformand

Retningslinier for relationer mellem
Instituttet og Folkeuniversitetet

---

1) Udbredelse af kendskab til videnskabens arbejdsmetoder og resultater må betragtes som en af instituttets opgaver (jfr. § 2 stk. 1 i Styrelsesloven og bemærkningerne hertil). Til dette formål tilstræber instituttet et nært samarbejde med folkeuniversiteterne, især i regionen Jylland og med folkeuniversitetet i Århus.

2) Til at befordre og koordinere dette samarbejde vælger IR en kontaktmand.

3) Dette samarbejde består
   a) i enkeltvis eller gruppevis deltagelse af instituttets medarbejdere i aktiviteter skabt på folkeuniversitetets eller instituttets initiativ, eller ved samarbejde mange institutter imellem. De involverede medarbejdere redegør for denne aktivitet til IR, hvis og når de skønner det nyttigt, og i hvert fald til instituttets årsberetning.
   b) i den undervisning som fordeles ud på flere semestre og som kræver en indsats af de fleste medarbejdere på instituttet. IR lægger i samarbejde med det eller de andre af den pågældende undervisning berørte institutter og i forståelse med folkeuniversitetet de store linier for planlægningen af denne undervisning, herunder hvilke medarbejdere der skal inddrages. Disse deltagere vælger en tilrettelægger i forståelse med folkeuniversitetet og indstiller ham til folkeuniversitetet. Tilrettelæggeren redegør for kurset til IR, når han skønner det nyttigt, og indkalder lærerkredsen til møder.

4) Ingen medarbejder ved instituttet er tvunget til at deltage i én bestemt folkeoplysende eller formidlende aktivitet. Til de store flerårige projekter skal man tilstræbe den størst mulige medarbejderdeltagelse.

5) Medarbejdernes ovennævnte enkeltvise eller gruppevise indsats i folkeuniversiteterne må altid betragtes som det samlede instituts indsats, muliggjort af instituttets samlede virke.

Vedtaget på institutrådsmøde den 25. september 1978.

Ole Thomsen
referent

UTILE DULCI

Også i forårssemestret vil foreningen søge at opfylde sine forpligtelser inden for begge traditionelle områder. Således vil der traditionen tro blive forberedt en forårsfest fredag d. 30. marts i de sædvanlige lokaler, og den årlige skovtur vil finde sted lørdag d. 19. maj. Skovturen vil i år sandsynligvis blive en udflugt med Grenåtoget til en mindre stationsby. Inden denne avis udkommer, vil forårets første faglige arrangement allerede være afholdt. Foreningen vil derudover søge kontakt med Jens Peter Jensen, ikke med henblik på en redegørelse for boghvedegrødspisningens historie, men i håb om, at vi får skabt en debat om beskæftigelse med grammatik og sprogbeskrivelse. Hvad der iøvrigt måtte komme af arrangementer i foråret ligger ikke fast endnu. På foreningens generalforsamling i november diskuteredes et andet arrangement, som vi nu har besluttet os for at forberede: en ekskursion til London. Vi har i bestyrelsen fundet at det både taget tiden og økonomien i betragtning vil være mest formålstjenligt at placere en sådan ekskursion i januar måned, og vi sigter mod slutningen af januar 1980. Vi tænker os en ekskursion af ca. 1 uges omfang, rejsetiden inclusive, og foreningens bestyrelse vil påtage sig at træffe de fornødne praktiske foranstaltninger, mens der næppe vil kunne blive tale om økonomisk tilskud. Der vil dog nok være mulighed for betydelige grupperabatter. Inden for den nærmeste fremtid vil der komme opslag med ønske om uforpligtende tilmelding, for at vi kan vide, hvor stor interessen vil være.

Best.

R ø d d e r ?

Verum enim invenire volumus,
non tamquam adversarium aliquem convincere.
CIC.fin.1,5,13

Debatten om latin i Folkeskolen har bragt mange, vægtige indlæg af betydning ikke blot for spørgsmålet om latinens stilling i Folkeskolen, men også for den almere kulturdebat. Den planlagte hvidbog om debatten vil derfor blive en vigtig dokumentsamling. Den omfattende diskussion indeholder en række forskellige tilgange til problemkredsen, og disse forskellige tilgange - f.eks. ud fra den sproglige side eller ud fra den mere kulturhistoriske side - supplerer på udmærket måde hinanden. Det er også legitimt, at den enkelte, der arbejder med latin, på mere personlig måde søger en sammenhængende opfattelse af, hvorledes latinen og den tidlige europæiske kultur har betydning for vor tid og vort samfund. Det er vel væsentligt for mennesket at søge en sammenhæng, og det må derfor også være oplagt berettiget og nødvendigt i denne sag.

At ville skaffe plads til faget historie på skolens skema på bekostning af latin røber en meget beklagelig tendens til at sætte to historiske fag op mod hinanden, således at facit bliver en samlet forringelse og ikke en forbedring af faget historie i skolen. Herved overses, hvor afgørende den sproglige iklædning er for enhver kulturkreds. Det er jo gennem sproget en kultur udtrykker sig bevidst, det er sproget, der bærer forestillingsverdenen, og som er medium for det omfattende kompleks af vekselvirkning mellem samfund (i vid forstand) og bevidsthedsformerne (som det nu almindeligt hedder). At skære grundtekisterne fra, er at forrykke billedet af kulturkredsen radikalt. Det er naturligvis begrænset, hvor meget der her kan komme med på tidlige skoletrin, men proportionerne er vigtige på ethvert trin. Man kan derfor frygte, at den politiske problemstilling i virkeligheden betyder, at 'historie' væsentligt forstås som den nyeste tids historie, og at de større linier i den europæiske udvikling ikke bliver tilgodeset. Dette indebærer, - hvad der også med rette har været peget på - at spørgsmålet om latin i Folkeskolen i virkeligheden indgår i flere større sammenhænge, hvoriblandt spørgsmålet om historiens plads og betydning i vor kultur-, samfunds- og tilværelsesforståelse er afgørende vigtigt.

Teoretiske overvejelser over historiens betydning kan meget let blive trivielle eller ligefrem forkrampede. For det er, hvad vi

kunne kalde den 'historiske praksis', d.v.s. det konkrete arbejde med de historiske forhold, der har den primære betydning. Et sådant arbejde har sin værdi i sig selv, det er også spændende, og der er her erfaringer at gøre, som vi ikke kan teoretisere os til, men hvor vi må sige: 'Prøv selv!' eller 'Giv dem lov til at prøve!' Det at kunne lide noget, at have lyst til noget, er vel også et langt stykke en legitimering - hvorpå så end dette nærmere beror. Den historiske praksis behøver derfor ikke altid at kunne reduceres til en teoretisk, ideel grund, herunder til en eller anden speciel udformning af, hvad der er 'samfundsrelevant'. - Men med sådanne forbehold så er overvejelser over historiens betydning vigtige for enbevidst holdning til historiske fag. Desuden er de nødvendige af hensyn til dialogen i samfundet i det hele taget vedrørende historiens betydning dér, hvor historiens plads ikke længere er en selvfølge. Ikke fordi dette nødvendigvis overbeviser, men fordi der kan ligge en social forpligtelse deri, en forpligtelse til at gøre rede for nogle af de grunde, der kan pege hen på historiens betydning. De følgende bemærkninger bedes set som et beskedent og foreløbigt bidrag til sådanne overvejelser.

Når Alex Haley's Roots har vakt så stor opmærksomhed og er blevet så positivt modtaget, kan deraf med rimelighed sluttes, at bogen har ramt centrale spørgsmål, primært naturligvis for de farvede i USA, men dernæst også for de hvide. Det kommercielle og overfladiske industrisamfund har straks omgivet sagen med en masse pop. Men tilbage står sagen selv, således som den er udtrykt i bogen. Spørgsmålet om personlig, slægtsmæssig og kulturel identitet. Det er bevidstheden om, at det er nødvendigt at kende egen historie og traditioner for at være og forblive sig selv - og for at arbejde med fremtiden, der her får et markant udtryk. At lytte til de gamles fortællinger, at tilegne sig, hvad der er overleveret om slægtens og folkets tidligere liv og færden, bliver her en livsnødvendighed. Den afrikanske griot står som den, der sikrer denne livsvigtige opgave i folket. Han fortæller videre, hvad han selv har hørt, og således lever den historiske kontinuitet, der er forudsætningen for - som det hedder - at 'vi alle i dag kan vide, hvem vi er'.
Den fysiske vold og de grusomme overgreb mod negrene træder stærkt frem i bogen. Men derudover afdækker den den socialpsykologiske undertrykkelse, som negrene udsættes for og bliver ofre for. Direkte eller indirekte, snigende eller massivt udsættes negrene for pres

fra de herskendes side med henblik på at overtage de hvide herskeres livsanskuelse, forestillingsverden, ideologi. At se sine landsmænd således åndeligt prostituerede, at se, at de havde givet op over for presset og var faldet fra, at de var blevet 'normaliserede' og 'føjelige', det var vel nok det alvorligste chock for Kunta Kinte ved mødet med afrikanerne i Amerika. For det knuste håbet i den elendighed, der var stor nok i forvejen.- En sådan overtagelse af den i omgivelserne herkende ideologi uden basis i egen identitet og uden reel psykologiske frihed til at tage stilling og vurdere værdierne for selv at træffe afgørelsen for egen vedkommende har imidlertid ofte været en alvorlig side af dramaet i en undertrykkelsessituation. Da Eunus blev valgt til leder af slaveopstanden på Sicilien (136-132 f.Kr.), proklamerede han en selvstændig stat. Men denne stats struktur lignede til forveksling det kendte (seleukideriget),og selv skulle han være konge (Antiochus). D.v.s. rollefordelingen skulle ændres, men forestillingskredsen var overtaget. Så svært er det at komme fri af fortidens fejl. Så vanskelig er det at blive virkelig fri.

Det er her en grundig, historisk analyse og forståelse bliver ikke blot en afgørende vigtig, men direkte nødvendig hjælp for frigørelsen. Kendskab til det historiske forløb er vejen til at forstå såvel gode som dårlige sider i udviklingen, muliggør arbejdet med en vurdering. F.eks. hvorledes det egentlig gik til, at negrene nu befinder sig i så stort tal i Amerika. Men i denne historiske analyse må analysen af ideer og forestillinger, som de kommer til udtryk gennem sproget i litteratur og mange tekstformer, indtage en meget vigtig plads. Ellers kommer vi slet ikke ned i de vigtige socialpsykologiske faktorers stærke indflydelse. Først disse giver ofte nøglen til at forstå, hvorfor det gik som det gik, og dermed hjælp til selv at komme fri af problematikken og de 'undertrykkere', der ofte slet ikke selv ved, hvad de har gjort eller gør. D.v.s. først dette vil være vejen til ikke blot at bekrige ubevidste undertrykkere, men også lære dem at forstå, således som mange hvide i dag vil kunne godkende Haley's historiske analyse som vej til en ny og bedre fællesmenneskelig solidaritet uanset farve. - Hvor langt tilbage i tiden en sådan historisk, frigørende analyse skal føres,må bero på den enkelte situation. Haley's bog virker vel nok netop af den grund som en helhed, fordi den søger og finder et centralt indsnit og et væsentligt udgangspunkt i selve tilfangetagelsen. Fra dette punkt og op til nutiden ligger der et udviklingsforløb, der giver en forklaret helhed.

Ser vi på den europæiske situation, må vi nok sige, at vi står over for en mere omfattende og kompliceret problematik. Den kan derfor også være endnu langt vanskeligere at håndtere. Men principielt står vi vel over for en parallel situation, og hvis Amerika, som en 'ung' nation med en befolkning, der væsentlig stammer fra indvandrere og tilflyttede, nu søger sine historiske rødder, så må det være så meget mere oplagt for Europa som gammel kulturkreds at være sig egne rødder og historie bevidst. Hvis vi har brug for det, bør vi i al fald ikke afvise en påmindelse fra en farvet, amerikansk forfatter.
Historie er en væsentlig dimension i vor menneskelige tilværelse og i en menneskelig kultur. Vi er blevet klar over, hvor let industrisamfundet med dets teknologi og teknokrati bliver éndimensionalt med behov-produktion-forbrug som den røde tråd, der søges udformet praktisk-materielt. Hvor hurtigt et sådant éndimenstioneret samfund kan udvikle sig katastrofalt forkert, det opdager vi nu - temmelig sent - i form af natur- og ressourcemisbrug med dertil hørende forurening. Hvor gik det galt og hvorfor? Der har været mangel på ret dimensionering og vurdering, på moral og karakter, - og nu kræver genoprettelse af balancen så meget mere disse ting. Der er her ikke blot tale om noget intellektuelt interessant, men om en historisk nødvendighed.
Historie er afgørende betydning for afdækningen af 'falsk bevidsthed'. Ikke blot hos andre og i fortiden, som om den falske bevidsthed principielt er noget hos andre, eller som om det altid er fortiden, der har forældede anskuelser.Men først og fremmest hos os selv. Der er her tale om noget, der skal opdages 'indefra', vi kan derfor ikke påtvinge andre vore forestillinger, men kan tale med andre om den tilværelse vi har fælles, og herigennem kan vi hjælpes ad med at finde den sande vej.Det er en solidarisk tjeneste mennesker indbyrdes og for vor samtid. Men den indebærer ikke en 'bedrevidende' holdning. den historiske indsigt er i denne sag af afgørende betydning, fordi det først er ved en komparativ fremgangsmåde, der bliver muligt at opdage,hvad der er autentisk og hvad der er uholdbart. Skal vi bedømme vore egne forestillinger, kan vi ikke undvære den hjælp at lade dem blive konfronteret med andre tiders og andre miljøers forestillinger. Også Platon har peget på vigtigheden af at trænge igennem de umiddelbare indtryks illusioner (doxai) til holdbar indsigt (episteme). Han viser, hvorledes Sokrates bruger dialogen som vejen.

Historisk arbejde må være kritisk. Det gælder kravet om omhu i indsamling af materiale og i vurderingen, det gælder den nødvendige skelnen af lag i kildematerialet, materielle levn, tekster o.s.v. Men det gælder også den løbende opmærksomhed over for egne anskuelser og deres relevans, henholdsvis dominans i arbejdet. For kun når en analyse af egne forestillinger også er involveret kan arbejdet nå en rimelig grad af sikkerhed, og først da kan det historiske arbejde have en frigørende virkning. Det er kompromitterende for det historiske arbejde, hvis vi deri blot søger eller finder bekræftet vore egne meninger (selv om det er ubevidst, det sker). Historisk arbejde må være kritisk.

Men ordet 'kritisk' bruges ofte om en negativ holdning, og da er det ikke mere udtryk for nogen videnskabelig holdning, og det kan i så fald heller ikke hjælpe historien til at have en positiv og aktivt befriende funktion. Naturligvis indeholder det historiske forløb gode og dårlige sider, og de må bedømmes som sådan; historien skal ikke idealiseres. Men vi også være opmærksomme på vor egen grundholdning, og hvis den (af ganske andre grunde) er negativ, vil det fortegne billedet af den historiske virkelighed, vi søger at udforske og forstå.

Dette har særlig betydning for problemkredsen omkring historiske 'værdier' og kulturarv i positiv forstand. For afdækningen af falsk bevidsthed er kun én, væsentlig negativ side af arbejdet. Spørgsmålet om det positive trænger sig på og er på mange måder vanskeligere, hvis ikke det skal ende i en uberettiget simplificering og idealisering. Men når det historiske har en vigende palds, hænger det vel sammen med, at mange ikke længere kan se værdien eller har oplevet den. Her kan den videnskabelige udvikling selv vel ikke helt frakendes et medansvar. Det har siden positivismens dage ikke været god tone, at tale om de historiske fags 'værdi' eller 'betydning', fordi man anså spørgsmålet om fagenes og deres historiske indholds betydning for vor tid for ret irrelevant - og egentlig til stor skade for det videnskabelige arbejde. Spørgsmålet om 'værdier' blev lagt til side som noget idealistisk skønsnak eller romantisk dyrkelse af fortiden. Man frygtede, at der i arbejdet skulle indsnige sig en hensigt, som var sagen uvedkommende. Problemet her er kompliceret, for meget langt er der her tale om virkelig berettigede indsigelser og krav. Positivistisk orienteret videnskab har da også givet et helt væsentligt og uundværligt bidrag til de historiske fags udvikling. <u>Men</u> en systematisk og ironisk afvisning af enhver tale

om værdier af det historiske arbejdes genstande fører på den anden side næsten uvægerligt ud i en benægtelse af en virkelig betydning for samfundet og den kulturelle udvikling. Det må føre til en overdreven og dybest set destruktiv skepticisme, hvis vi ikke tør tale om værdier i vor europæiske kulturarv. Kunst, videnskab, filosofi, litteratur i mangfoldige former og genrer, politisk tænkning og jura, sansen for det enkelte menneskes værdighed og værdi, menneskets sociale vilkår og forpligtelser - er det ikke altsammen værdier i vor europæiske kulturarv, vi helhjertede og uden ironiske undertoner kan og bør vedkende os, og skal de ikke bringes videre?

Det er ikke en 'bagudrettet' eller 'tilbageskuende' holdning, der hermed anbefales. Synsvinklen 'rødder' giver i så henseende den rette holdning. For det at slå rod er den nødvendige forudsætning for væksten. En sådan organisk betragtning er så meget mere relevant som mennesket faktisk er et organisk væsen. Og som menneskene er, således vil samfundet blive, for det er menneskene, der udgør og former samfundet. Derfor er det også berettiget at antage, at jo dybere rødder, desto større og stærkere vækst. Kulturel vækst udspringer ikke automatisk af økonomisk fremgang, men omvendt, og den kulturelle væksts stadige pleje er også forudsætningen for at holde den økonomiske vækst i sine rette dimensioner. Det historiske arbejde er basis for det kulturelle. En civilisation uden historie er et let bytte for modestrømninger, den svinger med vinden. Uden rødder vil en sådan civilisation blive løbet omkuld. - Der er heri også et vigtigt politisk perspektiv. Uden et omfattende og stadigt arbejde med vore historiske forudsætninger og muligheder, og det på en sådan måde, at det muliggør befolkningens arbejde på at søge og finde historisk og kulturel identitet, da vil befolkningen kunne blive et alt for let bytte for politisk manipulation, d.v.s. det historiske arbejde er af afgørende betydning for demokratiet.

Når der her tales om værdierne i historien og det historiske arbejde, skyldes det ikke mindst, at det er umuligt at se, hvorledes et perspektiv som det, der ligger i 'Rødder', kan opretholdes, hvis værdien af historisk tradition og kulturarv afvises. Resultatet må blive den a-historiske eller anti-historiske indstilling, der kun alt for let bliver røgslør over en magtvilje, der er irrationel og vilkårlig, netop fordi den er rodløs. Og en rent negativ indstilling, der kun ser det som sin opgave at 'afsløre'

fortidens fejl og tåbeligheder og alles nederdrægtighed i det historiske spil, kan ikke i længden danne basis for et seriøst historisk arbejde. For så var det dog at foretrække selv at gå i gang med at gøre det anderledes og lade fortid være fortid. - Men det må indrømmes, at det kan være prekært at tale om de historiske værdier, fordi det så let kan misforstås, hvis vi ser lidt nærmere på, hvad der ligger deri. Før vi derfor går nærmere ind på en karakterisering af disse værdier og det mere principielt vedvarende og indholdsmæssigt værdifulde, så er det sikkert på sin plads at trække endnu et par dimensioner frem i spørgsmålet om selve holdningen til historien og det historiske arbejde.

Det første, vi uden tvivl må gøre op med i os selv, er en tendens til at have ligesom et bestemt 'ærinde' med at beskæftige os med historie. Men at ville uddrage en bestemt lære, anskuelse eller morale historien er en meget sikker vej til afsporing af det historiske arbejde. For i virkeligheden er det at forhindre historien i at komme til sin egen ret og at ville gøre os til herrer over den, d.v.s. det fører til, at vi på forhånd har centreret os om os selv, og en sådan indstilling immuniserer mod virkeligt at lære noget nyt. Så søger - og finder - vi kun det, der bekræfter vore egne forudfattede meninger. Ønsker om at få ret ved hjælp af det historiske stof må nødvendigvis være illegitim for den historiske forskning. Hvad vi (personligt eller som samfund) får ret i eller uret i, må det historiske stof selv afgøre. At ville finde bekræftelse på egne anskuelser i historien med det (oftest skjulte) formål dermed at kunne - banalt sagt - slå andre i hovedet dermed, det kan ikke være en acceptabel indstilling. Det samme må siges om en indstilling, der vil benytte det historiske arbejde til at fremme bestemte politiske eller ideologiske formål. For disse former for indstilling til det historiske arbejde vil uvægerligt ramme selve den videnskabelige integritet i samme omfang, som de få magt i arbejdet. Det vil også medføre, at det historiske arbejde ikke fortsat kan have den ægte samfundskritiske og i dybere forstand demokratiske og udviklende betydning, der her er antydet. Så bliver det historiske arbejde gjort til en funktion af det politiske og ideologiske magtspil i stedet for at være et nødvendigt korrektiv til og i vurderingen af det politiske og almene samfundsliv - til fremme af de ægte politiske og samfundsmæssige værdier (hvori disse så nærmere består). Kort sagt, så vil det historiske arbejde ikke længere kunne bidrage så væsentligt og

afgørende til at modvirke den historiske rodløshed. Hvilke forbehold, der derfor end må tages i problematikken omkring det historiske arbejdes 'objektivitet' og 'neutralitet', så er det over for de her skitserede former for misbrug af historien og det historiske arbejde helt nødvendigt at fastholde som grundholdning, at opgaven i det historiske arbejde er så objektivt og sandt som muligt at erkende en faktisk historisk virkelighed. Dette må være helt klart, før der tales nærmere om værdier af historien og kulturarven, ja, det er selve forudsætningen for det.

Det ses også klart, hvis vi inddrager identitetsspørgsmålet som væsentligt i spørgsmålet om historiens plads i vor kultur og uddannelse. Som det er en conditio sine qua non i et menneskes udvikling at finde sin identitet gennem relationen til andre mennesker, således er det også afgørende for en kulturs identitet, at den udvikles i møde og relation med andre kulturer, først og fremmest de kulturkredse, der umiddelbart er forudsætningen for vor egen kultur. Men dette møde, denne dialog kan overhovedet ikke komme i stand og blive givende, med mindre den fremmede kultur, her den historisk forudgående, tildels egne kultur, kommer til orde i sin egen ret. Ellers - uden denne ægte relation - forbliver mennesket og vor tid lukket sammen om sig selv i en narcissisme, der er karakteristik for den umodne, selvoptagne, infantile. Derfor er det helt nødvendigt med den krævende konfrontation med objektiviteten i det historiske stof. (Det er derfor ikke udtryk for raffineret ondsindethed, men for professionel forpligtelse, hvis universitetslærere stiller store krav om 'objektivitet'). Der ligger heri noget, der er meget vigtigt, både for den enkeltes arbejde med historien og for historiens plads i samfundet, d.v.s. dens virkelige betydning.

Netop identitetsspørgsmålet er velegnet til at uddybe en anden side i spørgsmålet om holdningen til historien og det historiske arbejde. Ofte nok er kritikken af det historiske arbejde og den historiske interesse gået på, at der er tale om en flugt fra nutiden, en falsk idealisering, hvorudfra fortiden - romantisk - gøres til den strålende top, hvorfra vi er faldet, men atter skal op. Denne kritik synes ofte at være udgangspunkt for en total skepticisme og værdinihilisme i det historiske arbejde. Men her er der god grund til at grave lidt dybere, netop i tilknytning til identitetsspørgsmålet. For det kritikken her - og med rette -

er ude efter, er i virkeligheden en falsk identifikation. D.v.s. på grund af egen usikkerhed og vanskeligheder med at finde sig selv, sin plads, noget at leve for (eller hvordan det nu kan udtrykkes) søger at idenficere sig med noget fremmed, fjernt, fortidigt, mystisk, så kan der meget let blive tale om en falsk identifikation, og der kan næppe være tvivl om, at fortiden og historien her meget vel kan bruges. Det er blot forfærdelig kortsynet at tro, at dette er et problem specielt for det historiske. Hvis unge identificerer sig med pop-idoler, sportshelte, politiske (eller andre) ideologier, så er der på den ene side tale om et identitetsspørgsmål, på den anden side tale om en oplagt fare for en falsk identifikation. Det er jo nu engang komplet umuligt at finde sig selv ved at identificere sig med andre eller skal vi hellere sige: med noget andet. Naturligvis med det forbehold, at børn og unge i deres udvikling har brug for at identificere sig med andre og andet som etapper i en udviklingsgang. Men den egentlige selvstændiggørelse, d.v.s. væksten op til egen identitet, indebærer en gradvis aflæggelse af disse identifikationer. For hvis ikke det sker, bliver resultatet et umodent og uselvstændigt menneske, der hele tiden skal spejle sig i andre, hvis tanker centreres om, hvad det gør og skal gøre, og tilsvarende om, hvad andre gør og skal gøre, o.s.v. en række meget beklagelige konsekvenser til stor besvær for mennesket selv - og for dets omgivelser. Mutatis mutandis gælder disse forhold også, når vi ser historien som en afgørende faktor for en kulturs identitet kontra rodløshed. Dermed skulle det også være sagt tilstrækkeligt klart, at når der her tales om historiens værdier, betyder det ikke romantisk flugt eller falsk identifikation med fortiden.

Så er mødet med historien måske snarere en oplevelse af et drama, og mødets virkning en katharsis. Det er jo mennesker, vi møder, mennesker med sorger og glæder, i nederlag og sejre, med visioner og skuffelser, i afmagt og magt, i glans og ubemærkethed, i liv og død. Vi er ikke de første, der har oplevet livet på godt og ondt. Det er vigtigt for vor egen identitet at vide dette til gavns. Men et sådant møde kræver mere end håndbogsopslag og teoretisk kendskab til 'metode', det sker ikke ved en slags intellektuel turisme. Det fordrer tid, ro og fordybelse. Til gengæld ophæver det ikke den sociale forpligtelse, men uddyber den tværtimod stærkt. For rigtigt vendt bliver det historiske arbejde herved af betydning for både den enkelte og for samfundet, for både det enkelte menneskes og vor kulturs identitet.

B.Dalsgaard Larsen